

การศึกษารูปแบบและการออกแบบระบบบัญชีและการบริหารการเงินของกองทุนตามภารกิจหลัก
ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

A STUDY OF PATTERNS AND DESIGN OF FUND ACCOUNTING SYSTEM AND FINANCIAL
MANAGEMENT BASED ON THE MISSIONS OF SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN
UNIVERSITY

สุชาดา สถาวรวงศ์

รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบกองทุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2) ออกแบบระบบบัญชีและการบริหารการเงินของกองทุนตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และ 3) กำหนดกรอบแนวทางนำไปสู่การออกข้อบังคับระบบงานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนตามภารกิจหลักของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ในส่วนข้อมูลปฐมภูมิลำดับแรกจากการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบัญชีกองทุนและการบริหารการเงินของมหาวิทยาลัยที่เลือกแบบเจาะจงจำนวน 4 มหาวิทยาลัย รวมทั้งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ส่วนข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และนำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) กองทุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจหลัก จำนวน 9 กองทุนได้แก่ กองทุนทั่วไป กองทุนเพื่อจัดการเรียนการสอน กองทุนวิจัยและพัฒนา กองทุนบริการวิชาการแก่สังคม กองทุนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กองทุนสินทรัพย์ถาวร กองทุนบุคลากร กองทุนสื่อการศึกษาทางไกล และกองทุนเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงิน 2) การออกแบบระบบบัญชีและการบริหารการเงินของกองทุนตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยนั้นเป็นการออกแบบข้อมูลนำเข้าของกองทุนกองทุน ซึ่งประกอบด้วยการออกแบบผังบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการออกแบบกระบวนการและรายงานทางการเงินคืองบการเงินและรายงานเพื่อการจัดการ 3) การกำหนดกรอบแนวทางนำไปสู่การออกข้อบังคับระบบงานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละกองทุนเพื่อให้การปฏิบัติมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ต่อไป

คำสำคัญ : กองทุน ระบบบัญชีและการบริหารการเงิน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study appropriate patterns of funds in relation to the missions of Sukhothai Thammathirat Open University 2) design fund accounting system and financial management in relation to the missions of Sukhothai Thammathirat Open University 3) set guidelines for the issuance of fund regulations based on the missions of Sukhothai Thammathirat Open University.

This research was qualitative and the research methodology was studying primary and secondary data. Primary data were collected by field studying concerning fund accounting and financial practices of 4 purposive universities and organizing workshops among administrators and related officers of Sukhothai Thammathirat Open University. The secondary data were collected from fund accounting standards and related materials. Procedure for data analysis was content analysis.

The results of this study showed that 1) appropriated funds are 9 funds: General Fund, Learning Management Fund, Research and Development Fund, Social Service Fund, Art and Culture Fund, Fixed Assets Fund, Personnel Fund, Distance Media Fund and Financial Stability Fund. 2) the design of fund accounting and financial management includes input data setting, accounting process and financial reporting 3) guidelines for the issuance of fund-related regulations must be in accordance with the objectives of each fund for promoting efficient and effective operations.

Keywords: Fund, Accounting System and Financial Management, Sukhothai Thammarat Open University

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้รับการสถาปนาขึ้นเพื่อเปิดโอกาสและให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนด้วยระบบเปิด ซึ่งเป็นระบบการศึกษาด้วยตนเองโดยอาศัยสื่อการเรียนการสอนทางไกล และใช้หลักเกณฑ์ด้านความต้องการของสังคมและความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการกำหนดสาขาวิชาที่จะเปิดสอน โดยคำนึงถึงประสบการณ์ ความถนัดของบุคลากร ปัจจัยเกื้อหนุนทางด้านสื่อการสอนและลักษณะของสาขาวิชาที่เอื้อต่อการสอนระบบทางไกล และจากการที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นกิจการที่ไม่แสวงหากำไร แต่มุ่งทำประโยชน์ให้แก่สังคมด้วยการให้บริการด้านการศึกษา มิใช่เพื่อผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่เจ้าของกิจการ ทั้งนี้กิจการที่ไม่แสวงหากำไรนั้นไม่มีส่วนของผู้ถือหุ้น แต่มีเงินกองทุน (Fund) ซึ่งมีแหล่งที่มาของเงินทุนเป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินบริจาค เงินค่าบำรุง เงินอุดหนุนหรือเงินช่วยเหลือจากภาครัฐบาลและภาคเอกชน ซึ่งมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ต้องบริหารและควบคุมดูแลรักษาสินทรัพย์ของกองทุนให้มีความปลอดภัยและใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน สำหรับการบริหารและควบคุมดูแลรักษาสินทรัพย์สามารถใช้บัญชีกองทุน (Fund Accounting) โดยแยกเงินกองทุนออกเป็นแต่ละกองทุนตามภารกิจ โดย

กำหนดให้แต่ละกองทุนเป็นหน่วยทางการบัญชีที่แยกการบันทึกรายการตามกิจกรรมของกองทุน และมีระบบรายงานทางการเงินของแต่ละกองทุน ทั้งนี้หน่วยงานที่กำกับดูแลการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารจัดการในรูปแบบกองทุน ดังนั้นเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2543 สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้มีหนังสือแจ้งเวียนให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ปรับระบบบัญชีของสถาบันการศึกษาไปเป็นระบบบัญชีกองทุนโดยเกณฑ์พึงรับ - พึงจ่าย ที่อิงฐานกิจกรรมเพื่อรายงานค่าใช้จ่ายต่อหน่วยผลงานตามกิจกรรมตามหลักการบัญชีสากล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีภารกิจหลักในด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ของมหาวิทยาลัย ผสมกับเงินกองทุนอีก 20 กองทุน ทั้งนี้ กองทุนที่มีอยู่นั้นได้ตั้งขึ้นเนื่องจากการได้รับบริจาคเงินเพื่อการใดการหนึ่งหรือเพื่อความจำเป็นในเรื่องใดเรื่องโดยเฉพาะโดยไม่ได้สอดคล้องกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถประเมินผลการปฏิบัติตามภารกิจต่างๆ ได้อย่างชัดเจน โดยยังเป็นระบบการประเมินผลในภาพรวมของภารกิจ

ทั้งหมด ซึ่งผู้บริหารไม่สามารถนำไปประเมินผลการใช้ประโยชน์สินทรัพย์หรือการบริหารจัดการสินทรัพย์ในแต่ละภารกิจว่ามีความคุ้มค่าหรือไม่

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยภายใต้กรอบนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินและแผนกลยุทธ์ทางด้านการบริหารการเงินของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ และเพื่อแสดงให้เห็นถึงการแปลงกลยุทธ์ไปสู่ “ภารกิจ” ที่มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการตลอดจนเพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถบรรลุถึงภารกิจและดำเนินไปตามแนวทางที่กล่าวข้างต้น จึงได้มีการวิจัยเพื่อศึกษาถึงรูปแบบและการออกแบบระบบบัญชีและการบริหารการเงินของกองทุนตามภารกิจที่เหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย และเป็นแนวทางเดียวกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการในรูปแบบกองทุนต่อไป ซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับก็คือมีการจัดรูปแบบกองทุนตามหลักวิชาการที่เหมาะสมกับภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นแนวทางการบริหารสินทรัพย์ของแต่ละกองทุนให้ตรงตามภารกิจและตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งได้กรอบแนวคิดสำหรับนำไปใช้กำหนดนโยบายข้อบังคับและวิธีการจัดการทางการเงินและบัญชีสำหรับกองทุนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งส่งผลต่อการรายงานทางการเงินที่แสดงถึงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของแต่ละกองทุน ทำให้มีข้อมูลทางการเงินเพื่อใช้ในการบริหารจัดการกองทุนของมหาวิทยาลัยต่อไป

สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบกองทุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. เพื่อออกแบบระบบบัญชีและการบริหารการเงินของกองทุนตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. เพื่อกำหนดกรอบแนวทางนำไปสู่การออกข้อบังคับระบบงานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนตามภารกิจหลักของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2. ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ได้อ้างอิงแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

2.1 ความหมายและการจำแนกประเภทของกองทุน

กองทุน (Fund) มี 2 ความหมาย สำหรับความหมายด้านส่วนทุน กองทุนหรือเงินกองทุน หมายถึงทุนหรือส่วนของกองทุนหรือสินทรัพย์สุทธิ (Net Assets) ของกิจการที่ไม่แสวงหากำไร ในขณะที่ความหมายด้านสินทรัพย์นั้น กองทุนหรือเงินกองทุน หมายถึงสินทรัพย์ที่องค์การได้แยกออกต่างหาก และมีไว้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง โดยเฉพาะซึ่งโดยทั่วไปกองทุนสามารถจำแนกประเภทได้ดังนี้(นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2552 : 7-8)

1) กองทุนทั่วไป หมายถึง กองทุนที่ไม่ได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้เป็นการเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นกิจการที่ไม่แสวงหากำไรสามารถใช้จ่ายเงินกองทุนทั่วไปเพื่อการดำเนินการโดยทั่วไปได้ หรือใช้ในการบริหารงานทั่วไป จึงอาจเรียกกองทุนนี้ว่า กองทุนหมุนเวียน (Current Fund)

2) กองทุนอื่น หมายถึงกองทุนที่ระบุวัตถุประสงค์ไว้เป็นการเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นกิจการไม่แสวงหากำไรจะต้องนำกองทุนอื่นนี้ ไปใช้จ่าย ตามวัตถุประสงค์เฉพาะเท่านั้น ไม่สามารถนำกองทุนอื่นนี้ไปใช้จ่ายเพื่อการอื่นใดนอกเหนือจากที่ระบุไว้ได้โดยทั่วไป กิจการที่ไม่แสวงหากำไรมักมีกองทุนทั่วไปอยู่หนึ่งกองทุน และอาจมีหรือไม่มีกองทุนอื่นก็ได้ กองทุนอื่นอาจมีอยู่หนึ่งหรือหลายกองทุนก็ได้

กองทุนอื่นที่สำคัญและนิยมใช้ในกิจการที่ไม่แสวงหากำไร ได้แก่

ก. กองทุนจัดหาสินทรัพย์ถาวร เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหา สินทรัพย์ถาวร (เช่น สร้าง ซื่อเช่าซื้อ เป็นต้น) เมื่อกิจการดำเนินการจัดหาสินทรัพย์ถาวรได้แล้วกิจการสามารถโอนเงินกองทุนนี้ไปรวมอยู่ในกองทุนทั่วไปได้ เพื่อให้กองทุนทั่วไปดูแลรับผิดชอบในซ่อมแซมและบำรุงรักษาสินทรัพย์ถาวรต่อไป แต่ในบางกรณีการจัดหาสินทรัพย์ถาวรกระทำอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดหาสินทรัพย์ถาวรใหม่มาทดแทนของเก่าด้วย กรณีเช่นนี้จะไม่มีการโอนเงินกองทุนนี้ไปรวมอยู่ในกองทุนทั่วไป กองทุนจัดหาสินทรัพย์ถาวรจะมีรายได้ (เงินรับมาเพื่อจัดหาสินทรัพย์ถาวร) และค่าใช้จ่าย (เงินใช้ไปเพื่อจัดหาสินทรัพย์ถาวร)

ข. กองทุนจัดหาผลประโยชน์ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนำเฉพาะดอกผล หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินกองทุนที่รับบริจาค หรือได้รับมอบหมาย (หรือเงินต้น) ไปใช้เพื่อการใด ๆ หรือการเฉพาะเรื่องก็ได้ แต่กิจการที่ไม่แสวงหากำไรไม่สามารถนำเงินกองทุนจัดหาผลประโยชน์ (หรือเงินต้น) ไปใช้ได้ เว้นแต่ผู้บริจาคหรือผู้มอบให้ได้กำหนดเวลาสิ้นสุดไว้ เช่น 10 ปี หลังจาก 10 ปีแล้ว กิจการจึงสามารถนำเงินต้นนี้ไปใช้ได้ เป็นต้น กองทุนจัดหาผลประโยชน์จะมีรายได้ (หรือดอกผล) และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกองทุน

ค. กองทุนทรัสต์หรือกองทุนตัวแทน เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นและมอบให้กิจการที่ไม่แสวงหากำไรทำหน้าที่ดูแลและบริหารงานแทนเจ้าของ กองทุนทรัสต์จะไม่มีรายได้หรือค่าใช้จ่าย ยกเว้นค่าธรรมเนียมในการดำเนินการแทนนั้น

ง. กองทุนที่จำกัดวัตถุประสงค์ เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งเป็นการเฉพาะ กองทุนที่จำกัดวัตถุประสงค์จะมีรายได้และค่าใช้จ่าย ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์เฉพาะนั้น

2.2 การบริหารและการควบคุมกองทุน

กิจการที่ไม่แสวงหากำไรมีหน้าที่บริหารและควบคุมกองทุนโดยใช้หลักการเช่นเดียวกับหน่วยงานธุรกิจ ดังนี้ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ 2552: 7-9)

2.2.1 คณะกรรมการบริหารทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ข้อบังคับและวิธีการบริหารจัดการกองทุน โดยมีผู้จัดการกองทุนทำหน้าที่ปฏิบัติ หรือดำเนินการตามนโยบายของคณะกรรมการบริหาร

2.2.2 ข้อบังคับและวิธีการบริหารจัดการกองทุน อาจอยู่ในรูปของระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือวิธีปฏิบัติงานต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารเงิน พัสดุ และการบัญชี โดยแยกตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

2.2.3 การจัดทำและการใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการวางแผนและการควบคุมทางการเงินให้ เป็นไปอย่างเหมาะสม

2.2.4 การรายงานผลการดำเนินงาน และการรายงานทางการเงินนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารอยู่เป็นประจำ

ทั้งนี้ สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ให้ความหมายของการบัญชีกองทุน (Fund Accounting) ไว้

ในศัพท์บัญชีดังนี้ “ระบบการบันทึกบัญชีที่ใช้กับหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร” กิจการที่ไม่แสวงหากำไรได้รับเงินทุนมาจากการบริจาคหรือมีผู้มอบให้ ดังนั้นกิจการจึงต้องบริหารและควบคุมใช้เงินทุนดังกล่าวตามวัตถุประสงค์ ด้วยเหตุนี้การบริหารงานและควบคุมทางการเงินของกิจการที่ไม่แสวงหากำไรจึงใช้**การบัญชีกองทุน** ซึ่งแตกต่างไปจากธุรกิจที่ไม่มีบัญชีกองทุน แต่จะมี ส่วนของเจ้าของและมีได้บันทึกแบ่งแยกส่วนของเจ้าของแต่อย่างใด

2.3 ระบบบัญชีและการบริหารการเงิน

ระบบบัญชีคือ ระบบการรวบรวมและการจัดเก็บเอกสารต่างๆ ที่เป็นหลักฐานในการลงบัญชี นโยบายในการบริหารและการควบคุม วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการลงบัญชี ไม่ว่าจะกระทำด้วยมือหรือเครื่องจักรหรือคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งงบการเงินหรือรายงานทางการเงินที่ต้องเสนอต่อบุคคลภายนอกและที่จำเป็นสำหรับฝ่ายจัดการเพื่อช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถนำมาใช้ในการติดตาม ปรับปรุงและแก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (อรุณี อย่างธรา 2541: 5)

สำหรับการบริหารหรือการจัดการการเงินนั้น ครอบคลุมถึงการวางแผนทางการเงินและการจัดสรรเงินลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาเงินทุนจากแหล่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับการลงทุนในสินทรัพย์ โดยพิจารณาถึงต้นทุนของเงินลงทุนให้อยู่ในระดับที่ต่ำ การมีสภาพคล่อง การที่มีความสามารถในการขยายกิจการ การปรับปรุงกิจการเพื่อให้กิจการมีผลตอบแทนในระดับที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายที่ได้วางไว้ และควบคุมเงินทุนของกิจการ ทั้งนี้จะต้องคำนึงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย การจัดการการเงิน จะมีขอบเขตมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับขนาดและนโยบายของกิจการ โดยทั่วไปผู้บริหารด้านการเงินต้องรับผิดชอบในงานด้านต่างๆ เพื่อให้มูลค่าของกิจการสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องพิจารณาว่าขนาดของกิจการ รวมทั้ง ความเจริญเติบโตควรเป็นเท่าไร เพื่อจะพัฒนาต่อไปว่ากิจการควรลงทุนในสินทรัพย์ประเภทใด จำนวนเท่าไร รวมทั้งเงินทุนที่จัดหานั้นควรมาจากแหล่งใด เพื่อให้โครงสร้างทางการเงินเหมาะสม (สุชาติ สดาวรวงศ์ 2551: 43)

2.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จากการวิเคราะห์ผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีทั้งในส่วนที่เป็นผลกระทบเชิงโอกาส และภาวะคุกคาม ตลอดจนขีดสมรรถนะภายในของมหาวิทยาลัยที่มีทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชดังต่อไปนี้ (แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชระยะยาว 5 ปี ระหว่างปี 2553 – 2557)

วิสัยทัศน์ (Vision)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกลชั้นนำของโลกให้การศึกษาดลอดชีวิตสำหรับทุกคน

พันธกิจ (Mission)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมี 4 พันธกิจหลักสำคัญที่รับใช้สังคมคือ

- (1) พัฒนาการเรียนการสอนทางไกลโดยมุ่งผลิตบัณฑิตทุกระดับเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ
- (2) พัฒนาศักยภาพคนสู่สังคมถึงพัฒนาชุมชนองค์กรสถาบันในสังคมเพื่อนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมฐานความรู้
- (3) วิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาไทย
- (4) อนุรักษ์ส่งเสริมพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ยังมีพันธกิจสนับสนุน 1 พันธกิจซึ่งเป็นพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของทุกพันธกิจและการพัฒนาองค์กรโดยรวม

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ในส่วนข้อมูลปฐมภูมิล้วนมาจากการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบัญชีกองทุนและการบริหารการเงินของมหาวิทยาลัยที่เลือกแบบเจาะจงจำนวน 4 มหาวิทยาลัย รวมทั้งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ส่วนข้อมูล ทุติยภูมิเป็นข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และนำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษารูปแบบกองทุนตามหลักวิชาการทั่วไปประกอบด้วย

- 1) ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร เกี่ยวกับกองทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 2) สืบค้นและศึกษาดูงานกองทุนที่ไม่แสวงหากำไรของหน่วยงานต่างๆ 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 1 และ 2

ระยะที่ 2 การศึกษารูปแบบกองทุนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- 1) ศึกษาภารกิจของมหาวิทยาลัยภายใต้กรอบนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินและแผนกลยุทธ์ทางด้านการบริหารการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัย
- 2) ศึกษาข้อมูลด้านสินทรัพย์/เงินทุน และแหล่งที่มาของสินทรัพย์/เงินทุน เพื่อกำหนดกรอบการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์
- 3) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารของมหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้องด้านการบัญชีและการเงิน คือ กองคลังและกองพัสดุ รวม 35 คน การประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- หลักการของกองทุนตามภารกิจของมหาวิทยาลัย
- แนวทางของกองทุนที่เสนอใหม่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับขอบเขตของกองทุน ความสอดคล้องของกองทุนกับภารกิจของมหาวิทยาลัย และความเกี่ยวข้องของกองทุนกับหน่วยงาน
- การจัดการกองทุนที่มีอยู่เดิม

- 4) ออกแบบกองทุนใหม่เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- 5) เสนอรูปแบบกองทุนใหม่ที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ระยะที่ 3 การออกแบบระบบบัญชีและการบริหารการเงินของกองทุนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- 1) ออกแบบข้อมูลนำเข้าของกองทุนแต่ละกองทุนซึ่งประกอบด้วยการออกแบบผังบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 2) ออกแบบขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้รายงานทางการเงินของแต่ละกองทุน

3) ออกแบบรายงานทางการเงินเพื่อให้ทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน ตลอดจนรายงานทางการเงิน เพื่อการบริหารจัดการกองทุนซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวทางนำไปสู่การออกข้อบังคับระบบงานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4) จัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้อง

4. ผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบและการออกแบบระบบบัญชีและการบริหารการเงินของกองทุนตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชสามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 กองทุนตามภารกิจหลัก จากการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องมีการจัดระบบบัญชีและการบริหารการเงินในรูปแบบกองทุนที่สอดคล้องกัน และจากการศึกษาดูงานของมหาวิทยาลัยต่างๆ 4 มหาวิทยาลัย รวมทั้งจากหลักวิชาการเกี่ยวกับกองทุน จึงสรุปเป็นประเด็นดังนี้

4.1.1 รูปแบบกองทุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จากการวิเคราะห์กองทุนของมหาวิทยาลัยต่างๆ และการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ พบว่า รูปแบบกองทุนที่กำหนดควรมีจำนวน 9 กองทุน โดยกองทุนลำดับแรกเป็นกองทุนทั่วไป ส่วนกองทุนลำดับที่ 2 - 9 เป็นกองทุนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังแสดงในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบกองทุนที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ที่	กองทุน	วัตถุประสงค์
1.	กองทุนทั่วไป	1.1 เพื่อใช้ในการบริหารงานทั่วไปของมหาวิทยาลัย 1.2 เพื่อใช้เป็นที่ตั้งพักของเงินงบประมาณแผ่นดิน ในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของเงินงบประมาณแผ่นดินต่อไป 1.4 เพื่อเป็นเงินสำรองฉุกเฉิน ใช้ในกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าแต่ต้องดำเนินการ
2.	กองทุนเพื่อการจัดการเรียนการสอน	2.1 เพื่อใช้ในกระบวนการพัฒนาและจัดการศึกษาตามหลักสูตรต่างๆ ของสาขาวิชา ได้แก่ การพัฒนาการบริหารหลักสูตรและชุดวิชา การบริหารและปรับปรุงสื่อการสอนและการเผยแพร่ กระบวนการด้านทะเบียนและวัดผล การจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา 2.2 เพื่อเป็นทุนแก่นักศึกษาและกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา 2.3 เพื่อใช้ในงานสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน 2.4 เพื่อใช้เป็นการตอบแทนสำหรับกิตติเมธี และเป็นเงินอุดหนุนกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิตติเมธี 2.5 เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการวิชาชีพเฉพาะด้าน โดยใช้เงินทุนจากกองทุนย่อยซึ่งเป็นกองทุนบริจาคที่มีอยู่เดิมคือกองทุนศาสตราจารย์ทำนอง สิงคาลวณิช ในด้านส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ และจากกองทุนรองศาสตราจารย์ ดร.สุภรณ์ ศรีพิหล ในด้านการศึกษา
3.	กองทุนวิจัยและพัฒนา	3.1 เพื่อเป็นทุนอุดหนุนในการวิจัยค้นคว้าเพื่อแสวงหาความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการ 3.2 เพื่อการวิจัยและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย 3.3 เพื่อใช้ในการจัดทำวารสาร เพื่อสนับสนุนการเผยแพร่งานวิจัย 3.4 เพื่อเป็นทุนอุดหนุนการวิจัยเฉพาะทางในด้านวิชาการและวิชาชีพของ

ที่	กองทุน	วัตถุประสงค์
		สาขาวิชาต่างๆ โดยใช้เงินทุนจากกองทุนย่อยที่มีอยู่เดิมคือกองทุนวิจัยเฉพาะทาง 3.5 เพื่อเป็นทุนอุดหนุนแก่โครงการพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์ รวมทั้งกิจกรรมการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เงินทุนจากกองทุนย่อยคือกองทุนพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์
4.	กองทุนบริการวิชาการแก่สังคม	4.1 เพื่อใช้ในการประชุมวิชาการ การอบรม การสัมมนาและการให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่สังคม 4.2 เพื่อเป็นทุนการศึกษาเสริมสมองแก่นักเรียนโดยสมทบกับกองทุนย่อยที่ได้รับบริจาคจากภายนอก 4.3 เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการด้านกฎหมายและบริการแก่สังคม รวมทั้งการจัดกิจกรรมในวันรพี ซึ่งใช้เงินทุนจากกองทุนย่อยเดิมที่มีอยู่คือ กองทุนรพีพัฒนศักดิ์ 4.4 เพื่อบริการวิชาการด้านอื่นๆแก่สังคม
5.	กองทุนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5.1 เพื่อใช้ในการดำเนินงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม 5.2 เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 5.3 เพื่อเป็นทุนอุดหนุนการจัดงานประเพณีและกิจกรรมต่างๆตามจุดมุ่งหมายของอุทยานการศึกษา โดยใช้เงินทุนจากกองทุนย่อยที่มีอยู่เดิมคือกองทุนอุทยานการศึกษา
6.	กองทุนสินทรัพย์ถาวร	6.1 เพื่อใช้ในการจัดหา ปรับปรุงและต่อเติมสินทรัพย์ถาวร 6.2 เพื่อทดแทนสินทรัพย์ถาวรที่หมดอายุใช้งานหรือจำหน่ายออกไป 6.3 เพื่อใช้ในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสินทรัพย์ถาวร 6.4 เพื่อใช้ในการดูแลรักษาอาคารสถานที่และบริเวณที่ทำการของมหาวิทยาลัยให้อยู่ในสภาพที่สะอาดเรียบร้อย และมีภูมิทัศน์สวยงามตามธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง
7.	กองทุนบุคลากร	7.1 เพื่อเป็นเงินเดือน ค่าจ้างและค่าตอบแทนแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย 7.2 เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร 7.3 เพื่อใช้เป็นเงินบำเหน็จให้แก่ลูกจ้างประจำเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย 7.4 เพื่อเป็นสวัสดิการด้านต่าง ๆ แก่บุคลากร ซึ่งได้แก่ การรักษาพยาบาล การศึกษาของบุตร การช่วยเหลือบุตร เงินสะสมสมทบ เงินทดแทน รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่นที่ให้แก่บุคลากร
8.	กองทุนสื่อการศึกษาทางไกล	8.1 เพื่อจัดหาสื่อการศึกษาของห้องสมุด 8.2 เพื่อเป็นเงินอุดหนุนการพัฒนาสื่อการศึกษาทางไกล รวมถึงการเรียบเรียงและแปลตำรา 8.3 เพื่อเป็นเงินอุดหนุนกิจกรรมบรรณสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อการศึกษาทางไกล
9.	กองทุนเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงิน	9.1 เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินของมหาวิทยาลัยให้มีเสถียรภาพอย่างยั่งยืน 9.2 เพื่อการลงทุนหาผลประโยชน์ด้านการเงินตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

4.1.2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของกองทุนที่มีอยู่เดิมกับกองทุนใหม่ตามภารกิจของมหาวิทยาลัย
 กองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่มีอยู่เดิมจำนวน 20 กองทุน สามารถวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับกองทุนตามภารกิจของมหาวิทยาลัยที่ควรจัดตั้งขึ้นใหม่จำนวน 9 กองทุน การจัดกองทุนที่มีอยู่เดิมเข้าสู่กองทุนใหม่ แสดงได้ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเชื่อมโยงเงินกองทุนเดิมเข้ากองทุนใหม่ตามภารกิจของมหาวิทยาลัย

กองทุนเดิม	1. กองทุนทั่วไป	2 .กองทุนเพื่อการจัดการเรียนการสอน	3. กองทุนวิจัยและพัฒนา	4. กองทุนบริการวิชาการแก่สังคม	5. กองทุนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	6. กองทุนสินทรัพย์ถาวร	7. กองทุนบุคลากร	8. กองทุนเพื่อการศึกษาด้านเทคโนโลยี	9. กองทุนเพื่อการศึกษาเสถียรภาพทางการเงิน
1.กองทุนเสริมตนเอง				✓					
2.กองทุนรัตนโกสินทร์สมโภช 200 ปี			✓						
3.กองทุนพัฒนาสื่อการศึกษาทางไกล								✓	
4.กองทุนบำรุงรักษาอาคารสถานที่						✓			
5.กองทุนกิตติมวี		✓							
6.กองทุนระพีพัฒนศักดิ์				✓					
7.กองทุนสวัสดิการ							✓		
8.กองทุนลายเสือไทย 700 ปี								✓	

ตาราง (ต่อ)

กองทุนเดิม	1. กองทุนทั่วไป	2. กองทุนเพื่อการจัดการเรียนการสอน	3. กองทุนวิจัยและพัฒนา	4. กองทุนบริการวิชาการแก่สังคม	5. กองทุนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	6. กองทุนสินทรัพย์ถาวร	7. กองทุนบุคลากร	8. กองทุนเพื่อการศึกษากองไกล	9. กองทุนเพื่อการศึกษาเสถียรภาพทางการเงิน
9.กองทุนมสธ.12ปี							✓		
10.กองทุนส่งเสริมกิจการบุคลากร				✓					
11.กองทุนศาสตราจารย์ทำนอง ดึงคาวณิช		✓							
12.กองทุนรองศาสตราจารย์ ดร.สุภรณ์ ศรีพหล		✓							
13.กองทุนบำเหน็จลูกจ้างประจำเงินรายได้							✓		
14.กองทุนพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์			✓						
15.กองทุนสวัสดิการพนักงาน							✓		
16.กองทุนการศึกษา มสธ.		✓							
17.กองทุนอุทยานการศึกษา					✓				
18.กองทุนวิจัยเฉพาะทาง มสธ.			✓						
19.กองทุนเงินทดแทน							✓		
20.กองทุนบริหารงานบุคคลพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา							✓		

4.1.3 การจัดกองทุนที่มีอยู่เดิมเข้าสู่กองทุนตามภารกิจของมหาวิทยาลัย สำหรับกองทุนที่มีอยู่เดิม 20 กองทุน ซึ่งการจัดตั้งนั้นยังไม่สอดคล้องกับภารกิจ จึงจำเป็นต้องจัดกองทุนเดิมให้เข้ากับกองทุนใหม่ตามภารกิจ 9 กองทุน โดยมีแนวทางดังนี้

1) กองทุนเดิมที่ตั้งขึ้นจากการบริจาค โดยเฉพาะ มี 3 กองทุนคือ กองทุนรพีพัฒนศักดิ์ กองทุนศาสตราจารย์ทำนอง สิงคาลวณิช และกองทุนรองศาสตราจารย์ ดร.สุภรณ์ ศรีพิพล ซึ่งต้องใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะต่อไป จึงได้จัดให้เป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนใหม่ตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- กองทุนรพีพัฒนศักดิ์ จัดเป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนบริการวิชาการแก่สังคม
- กองทุนศาสตราจารย์ทำนอง สิงคาลวณิช จัดเป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนเพื่อการจัดการเรียนการสอน
- กองทุนรองศาสตราจารย์ ดร.สุภรณ์ ศรีพิพล จัดเป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนเพื่อการจัดการเรียนการสอน

2) กองทุนเดิมที่ตั้งขึ้นโดยมหาวิทยาลัย มี 17 กองทุน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กองทุนเดิมที่คงอยู่โดยเป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนใหม่ เนื่องจากกองทุนบางกองทุนมีวัตถุประสงค์เฉพาะชัดเจนและสามารถจัดเข้ากองทุนใหม่ที่เสนอได้ กองทุนกลุ่มนี้ประกอบด้วย 4 กองทุนเดิม ได้แก่

- กองทุนการศึกษาเสริมสมอง จัดเป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนบริการวิชาการแก่สังคม
- กองทุนกิตติเมธี จัดเป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนเพื่อการจัดการเรียนการสอน
- กองทุนพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ จัดเป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา
- กองทุนอุทยานการศึกษา จัดเป็นกองทุนย่อยภายใต้กองทุนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

กลุ่มที่ 2 กองทุนที่ควรยุบรวมเข้ากับกองทุนใหม่ กองทุนที่เหลือ 13 กองทุนเป็นกองทุนที่มีวัตถุประสงค์หลายภารกิจในกองทุนเดียว หรือเป็นกองทุนที่มีวัตถุประสงค์ตรงหรือซ้ำกับกองทุนใหม่ที่เสนอ ซึ่งควรยุบรวมเข้ากับกองทุนใหม่ที่เกี่ยวข้อง โดยที่การดำเนินงาน

ตามแนวทางเดิมนั้นยังคงมีอยู่แต่อยู่ภายใต้กองทุนใหม่ เพราะการการยุบรวมเข้ากับกองทุนใหม่นั้นทำให้สามารถพิจารณาและจัดสรรเงินกองทุนเพื่อใช้จ่ายในภาพรวมนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามภารกิจของมหาวิทยาลัยต่อไป

4.2 การออกแบบระบบบัญชีและการบริหารการเงินของกองทุนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 การออกแบบข้อมูลนำเข้าของกองทุน ซึ่งประกอบด้วยการออกแบบผังบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างแผนงานกิจกรรม/โครงการ กองทุน ผลผลิต หน่วยงานและผังบัญชี ซึ่งผังบัญชีต้องเป็นการแสดงของรายการบัญชี ซึ่งประกอบด้วย สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้และค่าใช้จ่าย รายการทางบัญชีเหล่านี้ นำมาจัดทำเป็นรายงานทางการเงินบัญชี ซึ่งแสดงผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินของมหาวิทยาลัย และต้องผนวกเข้ากับแผนงาน กองทุนและหน่วยงาน เพื่อให้สามารถรายงานได้ตามแต่ละกองทุนที่กำหนดไว้ โดยต้องกำหนดรหัสของข้อมูลนำเข้าดังนี้

- รหัสแผนงาน
- รหัสกิจกรรม/โครงการ
- รหัสกองทุน
- รหัสหน่วยงาน

4.2.2 การออกแบบขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้รายงานทางการเงินของแต่ละกองทุน มีขั้นตอนดังนี้

- กองแผนงานจะต้องเป็นผู้จัดเตรียมแบบฟอร์มรายละเอียดการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้หน่วยงานกรอกรายละเอียดในการของบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยต้องระบุทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติกองทุน มิติหน่วยงาน และมิติแผนงาน/โครงการ
- หน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายหลังจากงบประมาณได้รับการอนุมัติ
- กองคลังบันทึกบัญชีเกี่ยวกับกองทุนจากเอกสารเบิกจ่ายจากหน่วยงานต่างๆของมหาวิทยาลัย โดยบันทึกข้อมูลในระบบให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผังบัญชีและกองทุนตามภารกิจของมหาวิทยาลัย และออกรายงานทางการเงินซึ่งรายงานที่ต้องจัดทำได้แก่ งบการเงินและรายงานเพื่อการจัดการ

4.2.3 ออกแบบรายงานทางการเงิน โดย

แยกแสดงตามมิติกองทุนซึ่งได้แก่

(1) งบการเงิน

- งบแสดงฐานะการเงินของกองทุน
- งบรายได้และค่าใช้จ่ายของกองทุน
- งบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินกองทุน
- หมายเหตุประกอบงบการเงินของ

กองทุน

(2) รายงานเพื่อการจัดการ เช่น รายงานการเปรียบเทียบงบประมาณและรายจ่ายจริงของแต่ละกองทุน โดยควรนำเสนอรายงานต่อผู้บริหารทุกงวดบัญชีดังนี้

- รายเดือน
- รายไตรมาส
- รายปี

4.3 การกำหนดกรอบแนวทางนำไปสู่การ

ออกข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกองทุน

ระบบบัญชีกองทุนจำเป็นต้องมีการออกระเบียบข้อบังคับของกองทุนแต่ละกองทุนทั้ง 9 กองทุน ให้ครอบคลุมภารกิจดำเนินการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแต่ละกองทุน สำหรับขอบเขตของกองทุนทั้ง 9 กองทุน จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละกองทุนและกำหนดแนวทางการบริหารการเงินของแต่ละกองทุนให้มีความชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษารูปแบบและการออกแบบระบบบัญชี และการบริหารการเงินของกองทุนตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การบริหารกองทุน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารกองทุน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ

1.1 คณะกรรมการบริหารกองทุนในภาพรวม เป็นคณะกรรมการที่พิจารณาการดำเนินงานของกองทุนในภาพรวมของทุกกองทุน คณะกรรมการชุดนี้ควรประกอบด้วย

- ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย
- ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในด้านกฎหมาย ด้าน

การเงิน และด้านวิชาการ

1.2 คณะกรรมการบริหารแต่ละกองทุน

เป็นคณะกรรมการที่พิจารณาการดำเนินงานของกองทุนแต่ละกองทุน คณะกรรมการชุดนี้ควรประกอบด้วย รองอธิการบดี และผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแต่ละกองทุน เช่นคณะกรรมการกองทุนการจัดการเรียนการสอน ควรประกอบด้วย รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาทุกสาขาวิชา ผู้อำนวยการสำนักต่าง ๆ ได้แก่ สำนักวิชาการสำนักบัณฑิตศึกษา สำนักบริการการศึกษา สำนักทะเบียนและวัดผล สำนักบรรณสารสนเทศ สำนักคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. การเตรียมการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 กองแผนงานควรประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเพื่อให้ทราบถึงความจำเป็นในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่เป็นไปตามมิติกองทุน

2.2 กองคลัง ควรจัดทำผังบัญชีในรายละเอียดโดยครอบคลุมมิติกองทุนตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราชและในการรายงานทางการเงินนั้น นอกจากจะรายงานในรูปของงบการเงินแล้ว กองคลังควรรายงานผลการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบการปฏิบัติงานจริงกับงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับ และแสดงผลต่างที่น่าพอใจหรือไม่พอใจ รวมทั้งรายงานการวิเคราะห์งบการเงินเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและเตรียมหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2.3 หน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราชต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ของกองทุนแต่ละกองทุนทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถเข้าใจและวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานว่าเป็นไปตามแผนและงบประมาณที่วางไว้หรือไม่ เพียงใด

2.4 คณะกรรมการบริหารกองทุนควรต้องมีความเข้าใจในหลักการของการบัญชีกองทุน ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถนำข้อมูลจากรายงานทางการเงินไปใช้ในการบริหารกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. การกำหนดระเบียบข้อบังคับของกองทุน ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานศึกษาระเบียบ/ข้อบังคับในรายละเอียดเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนทั้ง 9 กองทุน และเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่กำหนดไว้

4. การนำแนวคิดการบัญชีกองทุนมาปฏิบัติ

ควรแบ่งเป็น 2 ระยะคือ

4.1 ระยะที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ควรมีการดำเนินการดังนี้

1) กองแผนงาน มีหน้าที่ออกแบบฟอร์มรายละเอียดการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยมีมิติ กองทุน หน่วยงาน แผนงาน/กิจกรรม สำหรับงบประมาณแผ่นดินประจำปีที่ได้รับ จะนำเข้าพักที่กองทุนทั่วไปก่อน จากนั้นจึงกระจายตามหมวดรายจ่ายตามที่สำนักงบประมาณกำหนด ซึ่งหากไม่เพียงพอจึงจัดสรรเพิ่มจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

2) หน่วยงานต่างๆของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช มีหน้าที่ระบุแผนงาน/กิจกรรม ที่จะทำในงบประมาณประจำปี และเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายหลังจากงบประมาณได้รับการอนุมัติแล้ว

3) กองคลัง รับเอกสารเบิกจ่ายจากหน่วยงาน ไปบันทึกข้อมูลในระบบ ให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผังบัญชีและกองทุนตามภารกิจหลักจำนวน 9 กองทุนและออกรายงานทางการเงิน

4.2 ระยะเมื่อมหาวิทยาลัยได้ปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

1) กองแผนงาน มีหน้าที่ออกแบบฟอร์มรายละเอียดการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยมีมิติ กองทุน หน่วยงาน แผนงาน/กิจกรรม ซึ่งกองแผนจะนำเงินงบประมาณแผ่นดินแบบวงเงินรวม(Block Grant) เข้าพักที่กองทุนทั่วไปก่อน จากนั้นจึงจัดสรรงบประมาณตามกิจกรรมของหน่วยงาน ซึ่งหากไม่เพียงพอจึงจัดสรรเพิ่มจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

2) หน่วยงานต่างๆของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช มีหน้าที่ระบุแผนงาน/กิจกรรม ที่จะทำในงบประมาณประจำปี พร้อมกับรหัสกองทุน รวมถึงการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายหลังจากงบประมาณได้รับการอนุมัติแล้ว

3) กองคลัง รับเอกสารเบิกจ่ายจากหน่วยงาน ไปบันทึกข้อมูลในระบบ ให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผังบัญชีและกองทุนตามภารกิจหลักจำนวน 9 กองทุนและออกรายงานทางการเงิน เช่นเดียวกับระยะแรกเพื่อให้มหาวิทยาลัยมีข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการและตัดสินใจ โดยมีแนวทางในการดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

กุลชล กระบวนรัตน์ (2546) “ระบบช่วยตัดสินใจเพื่องานบริหารการเงิน : กรณีศึกษาคณะ - วิทยาศาสตร์ประยุกต์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2552) “การบัญชีเฉพาะกรณี” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบัญชีชั้นสูง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพ.ศ. ๒๕๔๖

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

พูลนิจ ปิยะอนันต์และจินดา สังข์ศรีอินทร์ (2543) “การบัญชีสำหรับกิจการไม่แสวงหากำไร” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบัญชีชั้น

กลาง 1 นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552) แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชระยะยาว 5 ปี ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2553-2557)

ยุวดี ไชยศิริ (2543) “การบัญชีสำหรับกิจการที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร” ในเอกสารการสอนชุดวิชาหลักการบัญชีปรับปรุง ครั้งที่ 1 นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2543

รัฐชนา นำอิน (2550) “การศึกษาความพร้อมในการจัดการทำระบบบัญชี 3 มิติ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ลานนา เชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญา

บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
สุกัญญา คำนวนสฤณี (2546) “ความพร้อมของสถาบัน
ราชภัฏเชียงใหม่กับระบบงบประมาณ พัสดุ
การเงินและบัญชีกองทุนโดยเกณฑ์พึงรับ –
พึงจ่าย ลักษณะ 3 มิติ” วิทยานิพนธ์
ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุชาดา สดาวรงค์ (2551) “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการ
บัญชีการเงินเพื่องานก่อสร้าง” ในเอกสาร
การสอนชุดวิชาการบัญชีและการเงินเพื่อ
งานก่อสร้าง พิมพ์ครั้งที่ 10 นนทบุรี โรง
พิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อรุณี อย่างธารา (2541) “แนวคิดเกี่ยวกับระบบบัญชี” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการระบบ บัญชีและ
การสอบบัญชี พิมพ์ครั้งที่ 6 โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช